

dr. Nacsády József 1924—1987

„Kétség sem fér hozzá, hogy egy csodás, jó és ártatlan ember volt, finomlelkű, és tele győngvésséggel és érdekesen a világunk.

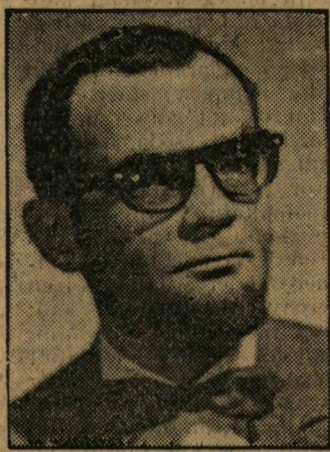
Mikszáth Kálmán e Jókaira emlékező soraj ille- nek Rá is, aki munkásságának jelentős részét e két szerző életműve vizsgálatának szentelte és ki tevékenységével, romantikus re- genyekbe illő alakjával annyira e városhoz, az egy- temhez tartozott.

Elment hát a Tanár úr és jól tudjuk: tudói oktatói egyénisége nélkül mennyivel kevesebb lett a mi vilá- gunk.

A szegedi egyetemen szer- zett diplomát és több mint három évtizeden át itt is ta- nított. Tanulmányai, cikkei országos elismertséget sze- reztek. A XIX. századi iro- dalom körében, vagy a né- piességről tett megállapítá- sai fontos részei a magyar irodalomkutatásnak. A sze- gedi parasztnovella keletke- zéséről, Móra Ferenc élet- művéről írott dolgozatai — csak párat említhetjük — csak párat említhetjük — a szű- kebb környezeti művészi ha- gyományaihoz való igaz kö- tődésének tudományos bizo- nyítékai is.

Tanár- és tudósnevezé- kek nőttek fel, hogy Tóle tanulták a szemléletet a ma- gyar romantika, az elmúlt század irodalmának valódi megértéséhez. Olyan ember- re emlékezünk, aki magával ragadó előadóként és min- dig segítőkész támogatóként állt hallgatói, a fiatal kollé- gák induló próbálkozásai mellé.

Magas szintű szerkesztői,

irodalomszervezői, a tudom- anyos ismeretterjesztésben végzett tevékenységét sem csak a mi pátriánkban, de országosan is elismerés il- lette. — Ilyen módokon és hittel szolgálta a művészi- irodalmi nevelés ügyét, melyet mindig a nemzeti fejlődés fontos részének te- kintett. Nacsády József tud- ta és tanította, hogy a bár- mely lényeges részismeretek is csak úgy lehetnek igazán értékesek, ha tömegek épül-ését szolgálják.

„Nagy temetések idején” ment el irodalmi- kulturá- lis- egyetemi életünkől. Sokunk számára pótolhatat- lanul. Hiányozni fog arca, szellemisége, mely még be- tegsége időszakában is hitet adott. Azok attitűdje volt az övé, kik — ismét Mikszáth Jókait idéző szavaival — „... kivesztek innen és visz- szaszármaztak a földre, — amelyre dicsőséget hoztak — anélkül, hogy hasonlók tá- madtak volna utánuk.”

PAPP ISTVÁN GEZA

dr. Czúth Béla 1931—1987

Egy hete tudjuk már a megdöbbentő, végleges hírt. Czúth Béla, az Okortörténeti és Régészeti Tanszék ad- junktusa nincs többé köz- tünk.

„A fényes szelek” neme- dékéhez tartozott, aki mint a Societas Verbi Divini szerzetesrend volt növendő- ke, érzelmi és eszmeileg ezekben az esztendőknél kö- telezte el magát az új társa- dalom, a szocializmus ügye mellett, amelyet élete végé- ig hűséggel, olykor vívódva, de mindig végül becsülettel szolgált. Vallotta, hogy „hin- ni valamiben még nem meg- oldás, de a megoldás kezde- té”.

Kisebbségi megszakítással 1954 óta oktatóként karunkon, kezdetben a Marxizmus— Leninizmus Tanszéken, 1957- től pedig az Okortörténeti és Régészeti Tanszéken. Okta- tói- tudományos munkáját az igényesség, az új iránti fogékonyság, lendület és nagy munkabírás jellemez- te. Előadásain, szemináriu- main egyetemi, főiskolai hallgatók hosszú generációi nevelkedtek. Időt nem ki- mérve, nagy szeretettel fog- lalkozott tanítványaival, akik becsülték, tisztelték. Fő kutatási területe a Nyugat- Római Birodalom politikai felbomlásának kérdése volt, s a barada- mozgalom törté- netére vonatkozó forráspubli-

kációja nemzetközi elisme- rest váltott ki.

Tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halálával egyetemünk, karunk nem csupán az oktatói, a kutatói, de a közéleti embert is gyászolja. Odaadással, meg- győződéssel dolgozott mint karunk szakszervezeti titká- rára, majd hosszú évekig kari és alapszervezeti párt- vezetőségi tag volt. Köz-életi munkát a városért is vállalt, 1985 óta megbe- csült tanácsstagnként dolgo- zott.

Utolsó óráiban talán Nagy László szavaira gondolt: „... nem félek a semmisül- lestől. Mert fény vagyok immár...”

Mindössze 56 évet élt. Elvtársai, barátai, kollégái, tanítványai kegyelettel sze- retettel őrzik emlékét

A JATE BÖLCSESZETTU- DOMÁNYI KARA

HIREK

A JATE díszes latin nyelv- ű oklevelet adományoz azoknak a művészeknek és szakembereknek, akik az egyetem falai között a kultu- rális életet jelentősen gaz- dagítják. Ebben az évben ilyen oklevelet kaptak a Művészeti- és Pszichológiai Napokon részt vett külföldi szakemberek: Marek Ko- tanski, Krebsbach Hess és Fansch Miklós, továbbá Esté- ban Fekete képzőművész.

A pedagógusok szak- szervezete JATE-bizottsága szeptember 11-én tartotta

tanévnyitó ülést, melyen elfogadták új, éves munka- tervüket, meggyeztek a be- iskolázási és Eötvös-segé- lyek odaitelésének elveiben.

A szegedi felsőoktatási intézmények együttműköde- sét demonstrálja, hogy a JATE kezelésében levő Kos- suth Lajos sugárúti kollé- gium épületében 172 jogász, 155 TTK-s, 1 bölcsész lakik, valamint a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola hallgatói közül 176-an, a zenemű-vészeti főiskola diákjai kö- zül 12-en nyertek elhelye- zést.

Latin-amerikanista kongresszus Szegeden

Rangos tudományos ta- nácskozásnak adott otthont Szeged. A JATE Középkori Egyetemes Történeti és La- tin-Amerika Története Tan- széke szeptember 8—11. kö- zött rendezte meg az Euró- pai Latin-amerikanista Tör- ténészek Társasága, az AHILA VIII. kongresszusát. A szegedi egyetem központi épületének aulájában, sze- ptember 8-án, az ünnepélyes megnyitón Anderle Adam, a JATE tanszék vezetője, a kongresszus szervezőbizott- ságának elnöke köszöntötte a 32 országból érkezett szak- embereket és a megjelent vendégeket. Hangsúlyozta, hogy egy-egy nemzetközi konferencia a tudósok ünne- pe, hiszen hosszú évek látvá-

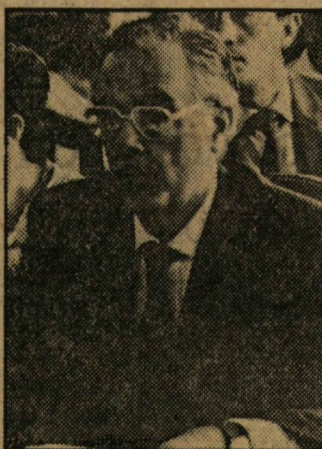
nyosságoktól mentes kutató- munkája méltó módon meg a szakemberek előtt. Megnyitó beszédekben megemlékezett arról, hogy éppen 20 éve an- nak, hogy Wittmann Tibor tudományos eredményeit máltatta. Végül Marcello Carmagnani, az AHILA elnöke elismerő sza- vakkal szót a tudományos tanácskozás előkészítéséről, külön megköszönve Kuko- vecz Györgynek, a szervező- bizottság főtákarának mun- káját. A megnyitó fényét emelte, hogy két, nemzetközi hir- névre szert tett tudóst a tudományegyetem rektora az intézmény névadójáról, Jó- zsef Attiláról beszélt, Kristó

Gyula, a Bölcsészettudomá- nyi Kar dékánja pedig Witt- mann Tibor tudományos eredményeit máltatta. Végül Marcello Carmagnani, az AHILA elnöke elismerő sza- vakkal szót a tudományos tanácskozás előkészítéséről, külön megköszönve Kuko- vecz Györgynek, a szervező- bizottság főtákarának mun- káját.

A megnyitó fényét emelte, hogy két, nemzetközi hir- névre szert tett tudóst a tudományegyetem rektora az intézmény névadójáról, Jó- zsef Attiláról beszélt, Kristó

több ország, így Spanyolor- szág, Kuba, Brazília, Kolum- bia, Venezuela, Bolívia bu- dapesti nagykövetségének tisztségviselője, Varga Sán- dor nagykövet, a Külügymin- iszterium Latin-Amerika felelőse, valamint a szegedi párt-, állami és társadalmi szervek képviselői. A dísz- doktoravatón Francisco Morales Padrón professzor, a Sevillai Egyetem Amerika Története Intézetének igaz- gatója, valamint Magnus Mörner professzor, a Góte- borgi Egyetem Újkori Törté- neti Tanszékének vezetője tu- dományos tevékenységét, életpályáját Kristó Gyula dékán ismertette.

F. Morales Padrón

Tudományos munkássága elsősorban a Sevillai Egye- temhez kötődik, ám számos európai és latin-amerikai egyetemen is működött ven- dégprofesszorként. Nemzet- közti tekintélyét elsősorban a 60-as évek eleje óta meg- jelent (több mint tíz kötetet kitevő) összefoglaló művei- nek köszönheti. A gyarmati Latin-Amerika történetével foglalkozik, de szívügyének tekinti szülőföldje, a Kaná- ri-szigetek múltjának kutató- sát is. A professzor 30 nem- zetközi szervezet és tudomá- nyos társaság tagja. A JATE történeti tanszékével 1969. óta áll kapcsolatban.

Magnus Mörner

Több mint 300 publikáció- ja jelent meg a gyarmati La- tin-Amerika történetéről, kö- zülük több könyvet alapmű- ként idézi a nemzetközi szak- irodalom. A tudós a stock- holmi egyetemen szerzett bölcsészdoktori diplomát, több európai és latin-ame- rikai ország egyetemének volt vendégprofesszora. Alapítójának, folyamatos tisztségviselője, korábban fő- titkára és elnöke volt az AHILA-nak. A szegedi tan- székkel 1970 óta áll kapaso- latban, rendkívül fontos se- gítséget nyújtott a kutató- munka kibontakozásához, többször is járt előadóként a JATE-n.

Villáminterjúk — szünetben

Az MSZMP Oktatási Igaz- gatóságának hallgában nagy a jöves-menés, beszélgetések moraja tölti be a helyiséget. Eppen szünet van. Legin- kább spanyol szavakat csip- het el az ember. De mit te- het szegény újságotírópalánta, ha csak angolul boldogulna? Megpillantom Padrón pro- fesszort, egyetemünk új díszdoktorát, angolul kö- szöntöm. Kedvesen viszo- nozza, de szívesebben be- szélgetne spanyolul. Szeren- csére segítségemre siet Fischer Ferenc tanár úr és már kezdődhet is rövid be- szélgetésünk.

— Ön az AHILA alapító tagja. Hogyan értékeli a kongresszusok sorában a szegedit?
— Nagyon elégedett va- gyok a szervezéssel. Meg- lepett a résztvevők nagy száma. Idén nemcsak tör- ténészek, de szociológusok, egyházi vezetők és publicis- ták is eljöttek. Az első AHILA-kongresszusokon inkább családias volt a han- galat, kevesebben voltak. Az AHILA európai szerve- zet, de idén sokan érkeztek a tengerentúlra is.

— Jelenleg milyen tudomá- nyos kérdésekkel foglal- kozik Ön?
— Már évtizedek óta a Karib- Antillai térség kérdé- seit, valamint az USA és La- tin-Amerika kapcsolatainak problémáit vizsgálom. Nem- régebbe jelent meg a Nehéz Kapcsolatok Története című könyvem, amelyben Ameri- ka és Latin-Amerika kapo- csolatáról írtam.

Időközben Octavio Rodrigu- ez Araujo, mexikói törté- nésszel kerülök szomszéd- ságba, így hát hozzá fordul- lok:
— Milyenek az első be- nyomásai a kongresszusról?
— Nagyszerű a szervezés. Az előadások magas színvo- nalúak, bár kicsit rövid idő áll az előadók rendelkezésé- re.

— Önnek mi a fő kutatá- si területe?
— XX. századi mexikói történelemmel foglalkozom, főként a pártok és a polit-ikai szisztéma kérdéseivel.
— Ön szerint milyen sze- reptet tölthet be az egyház a politikában?
— Az egyház mindig részt vesz a politikában, de ezt nemcsak a valláson kereszt- ül teszi, hanem úgy is, hogy nagy tömegekhez van köze. Mexikó, de egyben La- tin-Amerika lakosságának nagy része is katolikus vallá- sús, amelyhez a baloldal közel érzi magát. Megen- gedi, hogy egy személyes észrevételemet elmondjam?
— Hogyne!

— Érdekesnek találom, hogy a kongresszus tudomá- nyos szimpóziumának elnö- kei mind férfiak voltak, a titkárság tagjai viszont túlnyomórészt nők. En az egyenjogúság híve vagyok. Talán több esélyt kéne ad-

ni a hölgyeknek a tudomá- ny terén is.

Következő beszélgetőpár- nerem Horst Pietschmann professzor, a hamburgi egyetem tanára már sok ilyen kongresszuson részt vett, ezért azt kérdeztem tőle, milyen újdonságokat tapasztalt a szegedi megbe- szélésekben.

— Elsőként egy személyes dologról szeretnék szólni, most ugyanis egyike voltam a szervezőbizottság tagjai- nak, így például még pénz- ügyekkel is foglalkoznom kellett. Ennek következté- ben kevesebb időm jutott a tudományos munkára. A nemzetközi szervezés nehéz és bonyolult feladat. Itt ezt az előzőekhez képest sokkal humánusabban sikerült meg- oldani. Ha egy probléma felmerült, nem volt fejletlen- ség, mindig sikerült elintéz- ni.

Azután megállapíthatom, hogy Szeged nem egy nevtelen nagyváros. Van egy in- tím atmoszférája, és a tudó- sok ilyen légkörben köny- nyebben végezheték mun- kájukat.
— És a konferencia tudomá- nyos munkájáról mi a véleménye?
— A funkcióból adódó- an kevés előadást tudtam meghallgatni, így a tudomá- nyos eredményekről nem tudok beszámolni. A konfe- rencián különböző sokoldalú- an közelítették meg a témát.
— Az Ön véleménye sze- rint miért szerepel az ülé-

szak címében az 1945-ös időhatár?

— A történészek a múlttal hivatottak foglalkozni. Az 1945. óta eltelt idő túl ki- csi ahhoz, hogy tudományo- san igazán értékelni lehes- sen s a kérdés sok ideológiai problémát is felvet. Et- től függetlenül nem zárko- zunk el a téma megvitatása előtt csak másképpen köze- litjük meg mint a mostani korszak — problémáival foglalkozó szakértők. Velük kellene előbb egy dialógust kialakítani és csak aztán lehetne őket bevonni a kö- zös munkába.

— Miben látja a latin-amerikanista történészek fel- adatát e kongresszus után?
— A tényeket kell először tisztázni, mert a tisztátalan, hibás adatokra, forrásokra épülő teóriák egyszerűen nem lehetnek jók.

Egy-két percen belül vége a szünetnek, folytatódnak az előadások. Eppen indulnék, ám válhatok még néhány szót egy szimpatikus hol- land kutatóval, Fred Jong- kinddel.

— Ez az első AHILA kongresszus, amelyen részt veszek, — mondja. — Na- gyon jól érzem magam, re- mek a szervezés.

Épp annyira futotta még az időből, hogy fő kutatási területet megnevezze: A Kommunizmus és a gazdasági fejlődés kapcsolatát vizsgál- lom — teszi hozzá búcsúzó- zásképpen.

Nemzeti és világnézeti sokféleség

Közgyűléssel fejeződött be az AHILA 8. kongresszusa. Ezen a résztvevők meg- állapodtak, hogy a következ- ző kongresszusukat 1990- ben Sevillában fogják tar- tani, s egyben felkérték a tanácskozási szervezésére Jó- seph Louis Mora Meridant. Új tisztségviselőket is választó- tak. A magyar tudományos élet elismerése is kifejező- dik abban, hogy az AHILA elnökének Anderle Adámot, a JATE Középkori Egye- tes Történeti és Latin- Amerika Történeti Tanszé- kének tanszékvezető docen- telt választották meg. A szer- vezet főtákará az elkövetke- zendő 3 évben John Fisher, a liverpooli Latin-Amerika Intézet vezetője lesz.

A találkozó eredmé- nyeiről Kükövecz György beszélt, aki a kongresszus szervezőbizottságának főtá- karára volt.

— Fontosnak tartom, hogy ez volt az első olyan kong- resszus, ahol a latin-ameri- kanisták vaióban a legsze- lebb körben képviseltették magukat. Ez egy európai szervezet, de most nagy számban vettek részt dél- sőt észak-amerikai történés- zek is. Másrészt az a tény, hogy a tanácskozás Magyar- országon volt, lehetőséget adott arra, hogy a szocialis- ta országok kutatói is nagy számban eljöhessenek. Az eddigi kongresszusokon hár-

man-négyen ha jelen voltak. A nemzeti sokféleség vilá- gnezeti sokféleséget is eredményezett: a marxisták- tól a haladó és a mérsékelt polgáriakon keresztül a je- zsuitákig mindenki képviseltette magát. Ez a szem- pontok szerencsés sokfélesé- get hozta létre, a sok meg- közeli mód találkozása termékenyítőleg hatott. Az 1945-ös korszakhatárt azért húztuk meg, hogy a napi politika ne keveredjen a ta- nácskozással.

A kongresszus egyik té- mája az egyház probléma- ja igen divatos mostanában a Latin-Amerika kutatás- ban. Mi ezt széles értele- mben, politikátörténeti ösz- szefüggésekben igyekeztünk

szemlélni. Másrészt nem szűkítettük le a katoliciz- musra (a kontinens lakos- ságának döntő többsége ka- tolikus), hanem foglalkoz- tunk a régi vallások, ősi hiedelmek továbbélésével, az őslakosság és a hódítók vallásának kapcsolataival. Érdekes kérdés volt az is, hogyan találta meg a helyét a vallás a modern társada- lomban.

Újdonság volt az is, hogy a kongresszus előtt Resu- me-kötetet jelentettünk meg, amely tartalmazza a kutatók és kutatóhelyek fontosabb adatait, s tervezzük, hogy az előadások anyagát könyv- alakban fogjuk kiadni.

—ÚJSZASZI—ZOLTÁN— MAROK—LACZKÓ—